

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการ ป่าชุมชน ในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

The Readiness of Tambol Administration Organization Members in Community Forest Management, Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province

จารุวรรณ ศรีภักดี¹
อภิชาติ ภัทรธรรม²

Jaruwan Sripukdee¹
Apichart Pattaratuma²

¹ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร
กรุงเทพฯ 10900

Social Development Interdisciplinary Graduate Program, The Graduate School, Kasetsart University, Chatuchak,
Bangkok 10900, Thailand

² ภาควิชาการจัดการป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Department of Forest Management, Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

รับต้นฉบับ 19 เมษายน 2550

รับลงพิมพ์ 9 พฤษภาคม 2550

ABSTRACT

Objectives of the study were to determine the socio-economic condition, opinion level on readiness and factors relating to the opinions on the readiness of Tambol Administration Organization Members in community forest management in Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province. The designed questionnaires were employed as a tool for interviewing 111 respondents. The statistical analysis methods used were percent, mean and chi-square.

Results of the study indicated that the most respondents were male, with their average age of 40 years. Their educational level were at pre-university, the average of the duration of the membership was 3.50 years and the average of the resettled duration was 35 years. Most of them were village committee members. Paddy cultivation was their main occupation, with the average annual household income of 285,000 baht and the average member of household member of 3. Most of them used to attend the training course in community forest and received the information about community forest from the village leader. They used to utilize the community forest and have comprehension about community forest at a high level.

Factors relating to the opinions on the readiness in community forest management were educational level, duration of Tambol Administration Membership, community forest training course attendance, community forest information receipt, frequency of the contact with foresters, the benefits from community forest and comprehension and understading about community forest, and with the significance level at $p < 0.05$.

Key words: readiness, Tambol administration organization, community forest, MahaSarakhm province

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคม ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อม และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสอบถามสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 111 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 40 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 3.50 ปี มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานในตำบลเฉลี่ย 35 ปี ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน มีอาชีพทำนาเป็นหลัก มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 285,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชนและได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชนจากผู้ใหญ่บ้าน เคยใช้ประโยชน์ป่าชุมชนและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนในระดับสูง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชน ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน และความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

คำสำคัญ: ความพร้อม องค์การบริหารส่วนตำบล ป่าชุมชน จังหวัดมหาสารคาม

คำนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อำนวยประโยชน์ต่อนุษยชาติในหลายๆด้าน ซึ่งอาจจะเป็นทั้งประโยชน์ทางตรงต่อการดำรงชีวิตหรือประโยชน์ทางอ้อม ที่ทำให้มนุษย์อาศัยอยู่ในโลกได้อย่างสงบสุข และเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งทั้งในด้านคุณค่าทางวัตถุที่ได้จากป่าเพื่อใช้สอย และด้านการรักษาสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 320.7 ล้านไร่ หรือประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร ประมาณครึ่งหนึ่งคือ 162 ล้านไร่ถูกกำหนดให้เป็นป่าถาวร ในปี พ.ศ. 2504 ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก ที่กำหนดให้มีพื้นที่ป่าอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง

ของเนื้อที่ประเทศ ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ได้กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือร้อยละ 40 หรือประมาณ 128 ล้านไร่ จากนั้นพื้นที่ป่าได้ถูกทำลายลงตามลำดับ จนเหลือเพียงร้อยละ 25.28 ในปี พ.ศ. 2541 (กรมป่าไม้, 2543) ตลอดระยะเวลาที่พื้นที่ป่าถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือที่รัฐบาลใช้ในการจัดการป่าก็คือ การออกกฎหมายป่าไม้ฉบับต่างๆ เช่น พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องอัตรากำลังของกรมป่าไม้ที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การขาดความรู้ที่จะนำมาใช้จัดการอย่าง

สอดคล้องกับระบบนิเวศของแต่ละภูมิภาค ทำให้กรมป่าไม้ไม่สามารถปกป้องผืนป่าเอาไว้ได้ กลับพบว่าพื้นที่ป่าที่เหลืออยู่ส่วนใหญ่เป็นผืนป่าที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนเข้ามาดูแลรักษาไว้แทบทั้งสิ้น ซึ่งปรากฏผลให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการรวมศูนย์อำนาจการจัดการป่าไม้ไว้ที่กรมป่าไม้เพียงอย่างเดียวเป็นแนวทางที่ล้มเหลวและไม่ว่าจะประกาศกฎหมายก็ฉบับก็ไม่สามารถดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ไว้ได้ หากชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งถิ่นฐานอยู่รอบๆ ป่าไม้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า

จังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดที่มีป่าไม้น้อยที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีพื้นที่ป่าไม้เพียง 8,250 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.24 ของพื้นที่รวมทั้งจังหวัดเท่านั้น (สำนักงานป่าไม้จังหวัดมหาสารคาม, 2536) และประมาณครึ่งหนึ่งของผืนป่าที่มี คือ “ป่าโคกใหญ่” มีพื้นที่ถึง 4,266 ไร่ โดยครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบลของอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม นับว่าเป็นป่าผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของจังหวัดมหาสารคามที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นป่าที่อำนวยประโยชน์ทางตรงให้แก่ชาวบ้านที่อยู่อาศัยรอบผืนป่า โดยเฉพาะ คือ เป็นแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติจากเห็ด มัน หน่อไม้ พืชผักผลไม้ สัตว์ต่างๆ แมลงนานาชนิด สมุนไพรรักษาโรค ไม้ใช้สอยสร้างบ้านเรือน และไม้ฟืน เป็นต้น และเป็นป่าที่ให้ชาวบ้านเข้ามาใช้สอยตลอดทุกฤดูกาล หากเปรียบเทียบเป็นตัวแทนคงมีจำนวนมหาศาล ป่าโคกใหญ่เริ่มถูกรุกรานเมื่อทางราชการประกาศให้ป่าโคกใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณะ ให้ชาวบ้านเข้าไปจับจองพื้นที่ปลูกพืชไร่ ปอ มันสำปะหลัง ตามนโยบายการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ พื้นที่ป่าถูกรายล้อมถูกรุกเพื่อจับจองพื้นที่ทำกิน รวมทั้งนายทุนที่เข้ามากว้านซื้อที่ปลูกอ้อย ยูคาลิปตัส และสาเหตุสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผืนป่าโคกใหญ่ถูกรุกทำลายเป็นบริเวณกว้างขวาง คือ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้มาใช้สอยในครัวเรือนและเป็นเชื้อเพลิง จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดเครือข่ายป่าชุมชนขึ้นในพื้นที่ มีการรวมตัว

ที่ชัดเจนและมีการประชุมผู้นำ 5 ตำบลรอบผืนป่าร่วมกันกำหนดกฎกติกาป่าชุมชนที่ไม่ขัดกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนโคกใหญ่ขึ้น ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีโอกาสไปศึกษาดูงานเรื่องการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ความรู้ที่ได้รับถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการป่าชุมชนโคกใหญ่ ทำให้ความพยายามในการแก้ไขปัญหาเรื่องป่าชุมชนในพื้นที่ที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้สิทธิและหน้าที่แก่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล นโยบายดังกล่าวได้ตั้งเป้าหมายและกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยรัฐจะต้องเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน และงานด้านการจัดการป่าชุมชนเป็นภารกิจหนึ่งที่กรมป่าไม้จะต้องถ่ายโอนหรือกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมดำเนินการกับรัฐ โดยมีระยะเวลาการถ่ายโอน 10 ปี เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ถึง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ดังนั้นความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการป่าชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ที่จะช่วยชักจูงให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและร่วมรักษาป่าชุมชนให้มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจสังคม ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของ

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน เพื่อจะเป็นประโยชน์และใช้เป็นแนวทางในการจัดการป่าชุมชนที่เหมาะสมในพื้นที่ ต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การออกแบบสอบถาม

แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ประกอบด้วย (1) ส่วนที่ 1 เป็นเรื่องข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรทางด้านเศรษฐกิจสังคม (2) ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน (3) ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน (4) ส่วนที่ 4 เป็นเรื่องปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาทั้งหมด 5 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 154 คน

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (1973) ซึ่งกำหนดความคลาดเคลื่อน 0.05 คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้กำหนดให้มีค่าเท่ากับร้อยละ 5

เมื่อแทนที่ค่าประชากรในสูตรจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 111 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิและสัดส่วน โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (สุบงกช, 2526) ดังนี้

$$n_i = \frac{n N_i}{N}$$

เมื่อ n_i = จำนวนสมาชิก อบต. ที่ต้องการในตำบล i

n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด

N_i = จำนวนสมาชิก อบต. ทั้งหมดในตำบล i

N = จำนวนสมาชิกรวมทั้งหมดของทุก อบต.

i = เลขที่ของตำบลตัวอย่าง (มีทั้งหมด 5 ตำบล)

เมื่อแทนค่าจากสูตรจะได้จำนวนสมาชิกตัวอย่างของแต่ละอบต. ที่ทำการศึกษาดังนี้

อบต. หนองแสง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 คน

อบต. บ้านห้วย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน

อบต. แคน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน

อบต. ดงใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน

อบต. โคกสีทองกลาง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน

รวมทั้งสิ้น 111 คน

4. สร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

5. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงไปทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดงหลวง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ตัวอย่างในการทดสอบเครื่องมือจำนวน 30 ตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.88 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้มาโดยตรงจากการตอบแบบสอบถามของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ของประชากรที่ศึกษาในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทุกฉบับ มาทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามพร้อมทั้งนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาลงรหัสตัวเลข และนำไปประมวลผลทางคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจำแนกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ (1) ข้อมูลสภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคม ความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชน และความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (2) การทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ได้แก่ ไคสแควร์ เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

ผลและวิจารณ์

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษามีดังนี้

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 40 ปี มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ย 3.50 ปี มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานในตำบลเฉลี่ย 35 ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และคณะ กรรมการหมู่บ้าน การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา ประกอบอาชีพรอง คือ ทำไร่ มีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย เท่ากับ 267,894 บาท มีรายได้จากการประกอบอาชีพรองเฉลี่ย เท่ากับ 47,500 บาท มีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 285,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน การเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชน ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชน ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ประโยชน์ที่ได้รับจากป่าชุมชน ส่วนใหญ่ใช้เป็นแหล่งเก็บหาอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนเป็นอย่างดี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมเท่ากับ 1.63 ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับสูงหรือมาก และเมื่อแยกความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนออกเป็นรายด้านพบว่า (1) ความพร้อมในด้านการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยความพร้อมเท่ากับ 1.48 หมายถึงอยู่ในระดับสูงหรือมาก (2) ความพร้อมในด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.56 หมายถึงอยู่ในระดับสูงหรือมาก (3) ความพร้อมในด้านการปฏิบัติ มีค่าเท่ากับ 1.93 หมายถึงอยู่ในระดับสูงหรือมาก และ (4) ความพร้อมในด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.56 หมายถึงอยู่ในระดับสูงหรือมาก

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา ($\chi^2=10.478$) ระยะเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิก อบต. ($\chi^2=6.585$) การเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชน ($\chi^2=18.596$) การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชน ($\chi^2=9.235$) ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ($\chi^2=30.575$) การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน ($\chi^2=28.743$) และความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชน ($\chi^2=8.950$) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีระดับการศึกษาต่ำมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมาก อาจเป็นเพราะว่า สมาชิก อบต.กลุ่มนี้มีความสนใจในงานด้านการจัดการป่าชุมชนจึงทำให้มีความพร้อมมาก และสมาชิก อบต.ที่มีการศึกษาสูง มีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนน้อยกว่าอาจเนื่องจากสมาชิก อบต.กลุ่มนี้ในช่วงต้นของชีวิตส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการศึกษาเล่าเรียนจึงมีโอกาสดำรงตำแหน่งกับทรัพยากรป่าไม้ค่อนข้างน้อย จึงทำให้ไม่มีเวลาและขาดความสนใจงานด้านการจัดการป่าชุมชน ทำให้มีความพร้อมน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรกระตุ้นให้สมาชิก อบต.ที่มีระดับการศึกษาสูงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการป่าชุมชน เพื่อให้สมาชิก อบต.กลุ่มนี้มีความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น

2. ระยะเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิก อบต. มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน โดยสมาชิก อบต.ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง 1 ปี มีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมาก เพราะสมาชิก อบต.ที่เพิ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานมากกว่าจึงมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากกว่าสมาชิก อบต.ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนาน ดังนั้นจึงควรกระตุ้นสมาชิก อบต.ที่มี

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนานให้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น และส่งเสริม สนับสนุนสมาชิก อบต.ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่นานให้เป็นผู้นำและเป็นแนวร่วมในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่

3. การเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน เนื่องจากสมาชิก อบต.ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชนมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชนให้กับสมาชิก อบต.ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้สมาชิก อบต.มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการป่าชุมชนและจะทำให้มีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากขึ้นด้วย

4. การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน เนื่องจากสมาชิก อบต.ที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชนมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมาก โดยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชนจากผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับงานด้านการจัดการป่าชุมชน โดยให้ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าร่วมกิจกรรมและประชาสัมพันธ์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชนแก่สมาชิก อบต.ที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชน เพื่อให้สมาชิก อบต.กลุ่มนี้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากยิ่งขึ้น

5. ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน โดยสมาชิก อบต.ที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้มากมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนให้

สมาชิก อบต.ที่ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีโอกาสได้พบปะและติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจมีการปรับปรุงแบบการทำงานให้มีความใกล้ชิดกับสมาชิก อบต.มากยิ่งขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดการป่าชุมชนมาก่อน จึงจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและความรู้ความเข้าใจในการจัดการป่าชุมชนได้เป็นอย่างดี

6. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน เพราะสมาชิก อบต.ที่เคยใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมากมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนให้กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของป่าชุมชนรวมทั้งรูปแบบและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกหลักวิชาการเพื่อให้ป่าชุมชนมีศักยภาพในการอำนวยประโยชน์ให้อย่างสูงสุดและยั่งยืนให้มากและกว้างขวางขึ้น เพื่อให้สมาชิกอบต.กลุ่มนี้มีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ซึ่งกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การทำป้ายหรือสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เป็นต้น

7. ความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน เนื่องจากสมาชิก อบต.ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนมากมีความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากด้วย ดังนั้นจึงควรประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชนให้กับสมาชิก อบต.ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนน้อยให้มากขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนและให้เพื่อเกิดความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนมากขึ้นด้วย

สรุป

จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการป่าชุมชน ในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 3.50 ปี มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานในตำบลเฉลี่ย 35 ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และคณะกรรมการหมู่บ้าน การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา ประกอบอาชีพรอง คือ ทำไร่ มีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย เท่ากับ 267,894 บาท มีรายได้จากการประกอบอาชีพรองเฉลี่ย เท่ากับ 47,500 บาท มีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 285,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าชุมชนและได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชนจากผู้ใหญ่บ้าน ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนใหญ่ไม่เคย ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้และใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากป่าชุมชนโดยเป็นแหล่งเก็บหาอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก มีความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชน เป็นอย่างดี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชนอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาเป็นสมาชิก อบต. การเข้ารับการฝึกอบรม ด้านป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องป่าชุมชน ความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน และมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ป่าชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2543. สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย. ส่วนศูนย์ข้อมูลกลางสำนักสารนิเทศ, กรุงเทพฯ.
- ธรรมรงค์ จูชะเจริญ. 2547. ความพร้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมไฟป่าพื้นที่อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตา ชาญบรรจง. 2549. หลักสถิติ 1 สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดมหาสารคาม. 2536. ข้อมูลทรัพยากรป่าไม้จังหวัด. จังหวัดมหาสารคาม. (อัดสำเนา).
- สุบงกช จามีกร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Yamane. T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. Harper & Row, New York.
-